

”בזכות הקורבנות”

שיחת הרה”ג זלמן ברוך מלמד לפרשת לך לך

סיעתא דשמיא לאחר השתדלות • קדושת הארץ וטומאת ארץ העמים • עבר הירדן • הזכות להיות בארץ ישראל • במה אדע – בזכות הקרבנות • תלמוד בבלי על סדר קדשים • הירידה למצרים נועדה להשלים מדרגת האמונה • מצוות המילה מבטאת את אחדות העולם • ההפכים מגלים אחדות • הצלחה בזכות האחדות • וויכוח ענייני • חיבור עם כל חלקי הציבור

סיעתא דשמיא מגיעה לאחר ההשתדלות

נפתח בדברי הזוהר על הפרשה (זוהר בראשית ע”ז ע”ב) שאומר: מי שמתעורר ליטהר מסייעים אותו שכך כתוב: ”וַיִּקַּח תָּרַח אֶת אֲבָרָם בְּנוֹ וְאֵת לוֹט בֶּן הָרָן... וַיֵּצְאוּ אִתָּם מְאוּרַכְשִׁים לְלֶכֶת אֶרְצָה כְּנָעַן”. ואז הקדוש ברוך הוא אומר לאברהם אבינו: ”לָךְ לָךְ מְאֻרָכְד” (בראשית יב, א) זה התחיל מההתעוררות דלתתא, וזה הסדר, שכל התעלות צריכה להתחיל מהתעוררות של האדם.

הזוהר אומר עוד בהמשך פרשת לך לך (דף פ”ח ע”א):

”אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר ה’ אֶל אֲבָרָם” (בראשית טו, א) ר’ יהודה פתח ‘אני לדודי ועלי תשוקתו’ - אם אני לדודי אז הקדוש ברוך הוא משתוקק אלי ועלי תשוקתו. מההתעוררות שלמטה נמצאת ההתעוררות שלמעלה. והברכות שלמעלה לא נמצאות אלא במה שיש בו ממש ואינו ריקן” - כלומר בהתחלה יש משהו למטה ועל זה יכול להופיע שפע של ברכות. מנלן? מאשת עובדיהו שאמר

לה אלישע: "הגיד לי מה יש לך בבית ותאמר אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוף שמן" כמה זה אסוף שמן? כמות שמן שמספיקה לסוף אצבע קטנה. ואם יש משהו בבית, אמר לה ניחמתני, שלא ידעתי איך ישרו הברכות מלמעלה במקום ריק. אם אין שום דבר הברכות לא יכולות לשרות, אבל עכשיו שיש לך שמן, זה מקום להימצא בו ברכות. שמן כמובן באופן מיוחד, הוא מביא ברכה "כשמן הטוב היורד על הזקן כי שם ציוה ה' את הברכה".

ועוד בהמשך הזוהר "בא וראה, שולחן לחם הפנים שהברכות יוצאות ממנו ומזון לכל העולם אינו ראוי שימצא רגע אחד ריקן שלא יסתלקו הברכות משם, ולכן לא מברכים על שולחן ריקם, שהברכות מלמעלה אין שורות על שולחן ריקם".

כלומר הזוהר מלמד אותנו כלל שקודם צריך להיות איתערותא דלתתא, צריך שיהיה משהו קיים ואז הברכה מלמעלה יכולה לחול. ומסיים הזוהר וזה אני לדודי תחילת התעוררות אני לדודי, ואחר כך ועלי תשוקתו. בא וראה אחר הדברים האלה שרדף אברהם אחרי ארבעת המלכים והרג בהם, והקדוש ברוך הוא מתגלה לאברהם. אברהם עשה מאמץ לעשות חסד עם לוט, וכמובן כמו שחז"ל אומרים לנו שארבעה המלכים את החמישה, כוונתן בסוף הייתה להגיע לאברהם אבינו. בהתחלה רצו לגלח את כל הסביבה שלא יהיו לו שותפים שיעזרו לו, ואחר כך להילחם נגדו, והנה אברהם התגבר, ואז באה ברכת הקדוש ברוך הוא. והקדוש ברוך הוא מבטיח לו: "שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד" (בראשית טו, א).

הקדושה של הארץ והטומאה של ארץ העמים

"לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר ארצך" (בראשית יב, א).

יש כאן כפילות 'לך לך', וזה מלמד אותנו שיש כפילות בהליכה הזאת, ראשית כל לצאת מטומאת ארץ העמים, שלא רק שאינה קדושה אלא יש בה גם טומאה. אמנם חז"ל גזרו על טומאת ארץ העמים וזה לא מדאורייתא, אבל אנחנו יודעים שכל גזירה של חכמים יש בזה משהו במציאות. כמו חצי שיעור שעדיין זה לא ממש טומאה אבל יש בזה קצת טומאה. לא טומאה דאורייתא. חכמים גזרו על

טומאת ארץ העמים כדי שלא יצאו אנשים מארץ ישראל לחוץ לארץ, הגויים לא נזהרים במתים שלהם, ולכן יכול להיות שייטמאו. שתי הסיבות יחד, מראות לנו שארץ העמים יש בה טומאה כפולה: טומאת אוויר וטומאת הקרקע, טומאת הגוש. זה מצד אחד. "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", קודם כל תצא ואחר כך תלך אל הארץ אשר אראך.

ומצד שני גם לארץ ישראל יש לה מעלה כפולה. ארץ ישראל יש לה קדושה עצמית שקיימת מאז ומעולם, כשהעולם נברא, ארץ ישראל התקדשה בקדושה מיוחדת. ויש עוד קדושה שהיא קדושת המצוות התלויה בכיבוש הארץ. וזה מה שהקדוש ברוך הוא אומר לאברהם "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" ואחר כך "קום התהלך בארץ לארצה ולרחבה", יש כאן שתי הליכות, הליכה אחת תבוא אל הארץ לראות את הארץ, זה הצד של הקדושה העצמית קדושת אוויר מה שנקרא קדושת המקום. כמו שאנחנו אומרים על בית המקדש שקדושת בית המקדש מאז שנתקדש לא פסקה, והיא קדושה לעולמים, ושואלים, לפי זה אם יגדלו פירות באזור בית המקדש בהר הבית שהקדושה שם לא פסקה, האם יהיה חיוב תרומה מדאורייתא, האם כל המצוות התלויות בארץ שם דאורייתא, הרי הקדושה קיימת? התשובה היא שהקדושה של הר הבית היא קדושת אוויר, קדושת מקום, היא לא קדושת כיבוש. אלו שתי קדושות. שני סוגים של קדושה, הקדושה העצמית, וקדושת המצוות, וכדי שתחול קדושת המצוות, צריך שעם ישראל יהיה בארץ ישראל והארץ תהיה שלו ובשליטתו, ואז הארץ מתקדשת גם בקדושת המצוות. אם כן יש כאן שני צדדים גם לצד של חוץ לארץ שני גדרים של טומאה, טומאת ארץ העמים גם טומאת אוויר וגם טומאת מקום, ולעומת זה קדושת ארץ ישראל, גם קדושה כפולה, קדושה עצמית, וקדושת המצוות.

מצב הביניים של עבר הירדן

יש מצבי ביניים למשל עבר הירדן שהוא קדוש בקדושת ארץ ישראל אבל לא לגמרי.

הגמרא במסכת נדרים דף כב. אומרת שעולא עלה לארץ ישראל ושני אנשים ממחוזא התלוו אליו, בדרך אחד התנפל על השני והרג אותו, והוא שאל את עולא עשיתי בסדר? ואמר לו עולא, כן, ותפרע לו את בית השחיטה. כשהגיע עולא לארץ ישראל אצל רבי יוחנן, שאל את ר' יוחנן אולי אני חיזקתי ידי עוברי עבירה שאמרתי כך, אמר לו ר' יוחנן זה היה פיקוח נפש, אם היית מתנגד או אם היית מביע דעה שלילית על זה, יכול להיות שהיית בסכנה. אבל שאל ר' יוחנן איך יכול להיות שאירע מעשה זה, הרי כתוב שבארץ אין רוגז ואין כעס ואיך יכול להיות שבארץ ישראל אחד הרג את השני? אמר לו עולא זה היה עוד לפני שעברנו את הירדן.

מסביר שם הר"ן שקדושת עבר הירדן היא לא ממש כמו קדושת ארץ ישראל, שאי אפשר להביא משם את העומר, העומר צריך לבוא דווקא מארץ ישראל. עבר הירדן יש לה בחינה של ארץ ישראל אבל היא לא כמו ארץ ישראל המערבית. זאת אומרת, יש גם מצבי ביניים לא חוץ לארץ ולא ארץ ישראל. קצת ארץ ישראל אך לא לגמרי. לגבי מצוות התלויות בארץ יש בעבר הירדן חיוב מצוות התלויות בארץ כשהוא בידינו. אבל העומר שמביאים אותו לבית המקדש, שקשור בקדושת בית המקדש, הוא בדרגה שאי אפשר להביא אותו מעבר הירדן.

יש מצבי ביניים. הגמרא שואלת במסכת מנחות (ט:): על חיטים שירדו בעבים אם אפשר להביא אותן בתור מנחות לשתי הלחם לחג השבועות, כי כתוב לגבי שתי הלחם שצריך להביא 'ממושבותיכם', מארץ ישראל, ואם זה ירד משמים, זה לא מארץ ישראל, אך זה גם לא מחוץ לארץ, האם מה שכתוב 'ממושבותיכם', העיקר שלא יהיו מחוץ לארץ וזה לא מחוץ לארץ, או העיקר שזה יהיה מארץ ישראל וזה לא ממש מארץ ישראל. זאת אומרת אנחנו פוגשים מצבי ביניים המלמדים אותנו שיש חיסרון בחוץ לארץ, ואם זה לא מחוץ לארץ, זו כבר מעלה

גדולה מאד, זה לא בא ממקום טומאת ארץ העמים, אבל אולי צריך שזה יהיה ממש מארץ ישראל, והגמרא נשאת בתיקו.

על כל פנים למדנו על מעלת ארץ ישראל ארץ ה', וזהו הדבר הראשון שהקב"ה אומר לאברהם אבינו: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך". ראשית כל לארץ ישראל, אברהם אבינו כבר מתעורר להכרת ה' עוד לפני שהגיע לארץ ישראל עוד כשהיה בחרן, והקדוש ברוך הוא פונה אליו פניה ראשונה ואומר לאברהם אבינו אתה התעוררת, אתה כבר מכיר את ריבוננו של עולם, אם כן: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך", קדושת ארץ ישראל.

הזכות להיות בארץ ישראל

אנחנו זכינו להיות בארץ ישראל. אנחנו צריכים תמיד לזכור שזו זכות גדולה מיוחדת במינה, זכות שדורות על דורות לא זכו. לא להתרגל לזה. נולדנו פה בארץ, אנחנו חיים בארץ, וכאילו לא מרגישים מה מיוחד בארץ ישראל אבל צריך לעורר כל הזמן את ההכרה הזאת של מעלת וגדולת ארץ ישראל שהיא ארץ ה' ארץ הקודש. בארץ ישראל, עם ישראל מופיע כעם, אברהם אבינו הוא לא פרט. הגמרא במסכת ראש השנה (לב:) אומרת לגבי הזכרת פסוקי הזכרונות בראש השנה, שצריך להזכיר זכרונות של ציבור ולא זכרונות של יחיד, ומזכירים גם פקדונות, ובתוכם אפשר להזכיר את הפסוק "וה' פקד את שרה", ולכאורה שרה זה יחיד זה לא ציבור. אומרת הגמרא ששרה היא האמא של כלל ישראל, היא לא אדם פרטי. זה כלל. כלל ישראל מופיע באבות, האבות הם האבות של כלל ישראל. אברהם אבינו בא לארץ ישראל זו התחלה של ההופעה שאחר כך ממנה תופיע האומה בארץ ישראל, ומקומה של האומה בארץ ישראל. בארץ ישראל אנחנו נקראים קהל, בחוץ לארץ העם מפורד ואין לנו מציאות של ציבור. וכל עניינינו של ישראל זו ההופעה הציבורית. אנחנו זכינו ב"ה להיות בארץ ישראל ורובנו אף זכינו להיוולד ולחיות בה. ועלינו לזכור את המעלה הגדולה שאנחנו זכינו לה.

במה אדע כי אירשנה – בזכות הקרבנות

נוסיף עוד התבוננות בדבר הזה בפרשה. הקדוש ברוך הוא מבטיח לאברהם אבינו את ארץ ישראל ואברהם אבינו שואל: "בַּמָּה אֲדַע כִּי אֵירְשֶׁנָּה" (בראשית טו, ח) כשהקב"ה מבטיח לאברהם אבינו שיהיה לו ילדים הוא לא שואל באיזה זכות אבל לגבי ארץ ישראל הוא שואל במה אדע כי אירשנה. הזכות הזאת של ארץ ישראל היא זכות מאוד גדולה, אברהם אבינו שואל במה אדע כי אירשנה. הוא מדבר כאן על ירושה של עם ישראל לדורותיו, אולי עם ישראל לא ישמרו את דבר ד', אולי ישראל יצאו לגלות, ומה אומר לו הקדוש ברוך הוא: "קָחָה לִי עֲגָלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת וְעֵז מְשֻׁלֶּשֶׁת וְאֵיל מְשֻׁלֶּשֶׁת וְתָר וְגוֹזֵל", בזכות הקרבנות. וכך אומרת הגמרא במגילה:

"אמר ר' יוסי: אלמלי מעמדות לא נתקיימו שמיים וארץ שנאמר ה' אלוקים במה אדע כי אירשנה אמר אברהם להקב"ה: ריבוננו של עולם שמא בניי יהיו חוטאים ואתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה אמר לו לאו, אמר לו במה אדע? אמר לו: 'קחה לי עגלה משולשת' אמר לו תינח בזמן שבית המקדש קיים" - זאת אומרת, הוא אמר לו בזכות הקרבנות עם ישראל זוכה בארץ ישראל, אומר אברהם אבינו, ומה אם חלילה יחרב בית המקדש, מה תהיינה הזכויות, ובאים חז"ל ומוסיפים לנו "אמר לו כבר תיקנתי להם סדר קרבנות שבזמן שקורים בהם מעלה אני עליהם כאילו הקריבו לפניי קרבן ואני מוחל להם" - זאת אומרת, לאמירת הקרבנות יש איזו בחינה שכאילו מקריבים קרבנות.

מדוע יש תלמוד בבלי על סדר קדשים

אני רוצה כאן להוסיף, בתלמוד בבלי יש ארבעה סדרים עם גמרות ושני סדרים ללא גמרות. סדר זרעים יש רק מסכת ברכות, והשאר ללא גמרא, סדר טהרות יש רק מסכת נדה, ושאר סדר טהרות אין גמרות. אבל סדר קודשים יש גמרות, זבחים, מנחות, ואחר כך כריתות מעילה ותמורה וכו' ולכאורה הרי זה לא למעשה, כמו שמצוות התלויות בארץ הם לא למעשה והלכות טהרה לא היו למעשה גם הקרבת קרבנות היא לא למעשה, אז מדוע בבבלי עסקו בענייני

הקרבנות. והתשובה לכך היא מה שלמדנו עכשיו בגמרא: כבר תיקנתי להם סדר קרבנות שבזמן שקורים בהן מעלה אני עליהם כאילו הקריבו לפניי קרבן ואני מוחל להם.

מספרים שהחפץ חיים כתב ר"ף על סדר קודשים, אין ר"ף על סדר קודשים, אז הוא כתב תמצית הגמרא. והוא ביקש מהאדר"ת שימליץ על הספר, האדר"ת היה מאוד עסוק אז הוא ביקש מהרב קוק שהיה חתנו שהוא יכתוב את ההמלצה. הרב כתב את ההמלצה ובפנים כתב שהעוסק בהלכות קרבנות, והרב קוק הוסיף באור שלא סתם קורא, אלא לומד בהלכות קרבנות, כאילו הקריב קרבנות. אז האדר"ת אמר, זה כבר חידוש שאני לא אמרתי אז אני לא יכול לחתום על זה כאילו אני כתבתי את כל הדברים הללו, אז הוא כתב 'וחתני הוסיף' וכו', על כל פנים סדר קדשים יש בו גמרות, כנראה שבבבל למדו את ארבעת הסדרים הללו.

והגמרא במסכת בבא מציעא בדף קיד: אומרת שאליהו היה בבית קברות של גויים אז רבה בר אבוחה שאל אותו אתה לא כהן, מה אתה עושה בבית קברות? אמר לו אתה לא יודע שקברות גויים לא מטמאים באוהל? אז הוא אמר לו בארבעה סדרים אני לא בקיא, אז מה אתה שואל אותי על סדר טהרות? ומביא רש"י שארבעה סדרים זה כולל את סדר קודשים, שבהם בדרך כלל היו לומדים ובקיאים והוא אמר אני אפילו בארבעה סדרים עוד לא בקיא. (לשון רש"י – דארבעה סדרין כגון מועד ישועות נשים שהן נוהגות בזמן הזה, וקדשים נמי כתיב ובכל מקום מוקטר ומוגש לשמי ואמרינן אלו ת"ח העוסקין בהלכות עבודה מעלה עליהן הכתוב כאילו מקריבין אותן בבית המקדש).

זה הסדר לא רק שלומדים סדר מועד נזיקין ונשים, אלא גם קודשים. קדימה צריך להתחיל להתקדם וללמוד גם סדר קודשים...על כל פנים מה התשובה - בזכות הקרבנות.

מסביר המהר"ל בגבורות ה' פרק ח' ואומר שהקרבנות מראים שעם ישראל הוא עם קדוש, וגם אם יחטאו יכולים להביא קרבנות וליטהר, כשהקלוקול הוא עצמי, אי אפשר לשטוף ולנקות ולהסיר הקלוקול כי הוא במהות, אבל כשהקלוקול הוא חיצוני כמו לבוש, כמו לכלוך חיצוני, אז אפשר לתקן אותו. זה מה שאומר הקדוש

ברוך הוא לאברהם אבינו גם אם יחטאו ישראל זה לא עצמי, עם ישראל הוא עם סגולה, בטבע הפנימי שלו הוא קדוש, והוא שייך לארץ ישראל. ארץ ישראל היא ארץ ה' ועם ישראל הוא עם ה', במהות שלהם, בסגולה שלהם, יש קדושה. אם חלילה וחס הקדושה הזאת לא נראית, הנפילה היא חיצונית שטחית ולא עמוקה. אפשר להביא קרבן ומתכפרים, זאת אומרת התיקון אפשרי, וכשהתיקון אפשרי זה אומר שהקלוקל הוא לא בעצם. אנחנו לומדים כאן על גודל עניינם של ישראל. וגם מבינים את גודל עניינה של ארץ ישראל, שהיא הארץ שמתאימה רק לעם קדוש לעם עליון לעם מיוחד, ובזכות הזאת עם ישראל יורש את ארץ ישראל.

הקדוש ברוך הוא מודיע לאברהם אבינו בהמשך הפרשה "יִדְעַ תִּדְעַ כִּי גֵר יִהְיֶה זְרָעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעֹבְדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה" (בראשית טו, יג). הרמב"ן שואל למה הקדוש ברוך הוא אומר לאברהם אבינו שיהיה עונש כזה על מה ולמה? והרמב"ן מבאר מפני שאברהם אבינו חטא שהעמיד את שרה במצרים בניסיון גדול, ובשביל זה הקדוש ברוך הוא הביא את זרעו של אברהם אבינו למצרים.

המהר"ל מתנגד להסבר הזה ואומר חז"ל כבר אמרו לנו (נדרים לב.) את הסיבות: אמר ר' אבהו מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו מאתים ועשר שנים מפני שעשה אנגריא בתלמידי חכמים" - כלומר שאברהם אבינו הלך למלחמה עם המלכים, הוא לקח גם תלמידי חכמים, הוציא אותם מבית המדרש שנאמר "וַיִּרְק אֶת חֲנִיכָיו וְלִידֵי בֵיתוֹ" (בראשית יד, יז) וזה לא היה נכון לעשות. לקחת בחורים מהשיבה לצבא, עשה אנגריא בתלמידי חכמים, כנראה שהיה אפשר גם בלי זה, אם זה היה הכרחי, אז כולם היו צריכים לצאת. במלחמת מצווה כולם יוצאים, ואולי זו לא הייתה מלחמת מצווה. על כל פנים עשה אנגריא בתלמידי חכמים.

שמואל אומר מפני שהפריז על מידותיו של הקדוש ברוך הוא שאמר "במה אדע". הקדוש ברוך הוא מבטיח לו את הארץ, מה הוא שואל שאלות?! אם הקדוש ברוך הוא מבטיח, זה יתקיים, מה הוא שואל במה אדע?

רבי יוחנן אמר שהפריש בני אדם מלהיכנס תחת כנפי השכינה, שנאמר: "תָּן לִי הַנֶּפֶשׁ וְהָרֶכֶשׁ קַח לְךָ" (בראשית יד, כא), כך אמר מלך סדום ואברהם אבינו אמר אני לא לוקח לא את הרכוש ולא את הנפש, אם היה לוקח את הנפש הוא היה מגייר אותם, והוא לא עשה כך, ובגלל זה נגזר על אברהם אבינו שבניו יהיו מאתים ועשר שנים בשעבוד מצרים, שעבוד קשה מאד.

הירידה למצרים נועדה להשלים את מדרגת האמונה

מה מתכוונים חז"ל להגיד כאן. אומר המהר"ל אברהם אבינו הוא עמוד האמונה. על האמונה הזאת עם ישראל עומד בכל הדורות כולם, והיה צריך עוד שיפוך כביכול ותיקון בשלמות של האמונה של אברהם אבינו. הוא בעצם האמין בה' ויחשבה לו צדקה, אברהם אבינו האמין בה'. הקדוש ברוך הוא חשב לו לצדקה, כך מפרש המהר"ל, כלומר אברהם אבינו מאמין בהבטחות הקדוש ברוך הוא מאמין אמונה גדולה. אברהם אבינו הוא יסוד האמונה הוא גילה את האמונה הוא גילה את ריבונו של עולם כביכול, והוא מאמין גדול מאוד הוא יסוד, הוא צור מוצק, אבל הצור הזה צריך להיות בשלמות מלאה לגמרי. והנה כאן היה איזה משהו לא מושלם. המהר"ל מסביר כל דעה בפני עצמה, ר' אבהו שאומר שעשה אנגריא בתלמידי חכמים, שמואל שאומר שאמר במה אדע, אבל בעצם כל השאלות האלה כל הדברים הללו מבטאים משהו שהיה חסר באמונה, וצריך להיות עוד יותר חזק. אברהם אבינו הרי היה מגייר את הנפש שעשו בחרן, חז"ל אמרו לנו שאברהם היה מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים. אברהם אבינו עסק בקירוב העולם לריבונו של עולם. והייתה לו כאן הזדמנות להכניס גם את אנשי סדום תחת כנפי השכינה, ואברהם לא קרב ולא גייר אותם, על זה באה הגלות של מצרים. על ידי הגלות של מצרים הופיעה האמונה באופן הגדול והשלם ביותר. כאן הייתה ההשלמה לעניין של האמונה, העם מאמין כשמשו רבינו בא להגיד שהנה הגאולה באה, ואחר כך ויאמינו בה' ובמשה עבדו וכו' האמונה התבססה לגמרי על ידי המירוק הזה של עבדות מצרים והיציאה ממצרים. זה הסברו של המהר"ל.

אז נשאלת השאלה אז למה לא אברהם אבינו, שהוא היסוד, שהוא יקבל את העונש ועל ידו יתמרק הכול ותבוא האמונה בכל שלמותה. מבאר המהר"ל דבר מעניין, אם אברהם אבינו היה הולך לגלות אז יש לו את ישמעאל והנכד שלו עשו, והם גם היו עוברים את התהליך הזה, והמירוק צריך להיות של עם ישראל בלבד. המירוק שעם ישראל צריך

להופיע באמונתו העליונה זה רק אצל בני יעקב, אחרי שהקליפות נשרו ישמעאל נפלט ועשו נפלט, עכשיו יעקב ובניו הם צריכים לעבור את המירוק הזה כעם ישראל, ורק הם יכולים להגיע אל השלמות המתוקנת של האמונה. כך מסביר המהר"ל. זאת אומרת למה נענשים הבנים ולא האבא כי יש כאן איזו מטרה ושאיפה, זה לא עונש אלא עניין של מירוק ותיקון, כדי להוציא אמונה גדולה מושלמת טהורה, להשלים את אמונתו של אברהם אבינו, ואת זה יכולים לעשות רק בניו הנקיים כבר מכל התוספות מכל הקליפות.

מצוות המילה מבטאת את אחדות העולם

שתי מצוות נצטווה אברהם, אחת "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר ארצך", והמצווה השנייה, מצוות המילה "התהלך לפני ה'יה תמים", גדולת האמונה היא ההכרה שהעולם הוא אחד, בזה לא הכירו הדורות הקודמים. הדורות הקודמים הם היו מאוד גבוהים, בני נח ולפני כן אדם הראשון היו במדרגות גבוהות, גם העובדה שהם חיו שנים מאוד ארוכות, הם היו בגדלות אבל הגדלות שלהם הייתה מופשטת, היא לא התפשטה אל החיים המעשיים, היא לא רוממה וקידשה את החיים המעשיים, הם היו מופשטים. במידה מסוימת בני נח, ובמידה מסוימת אולי המינות הנצרות, יש להם הקלוקל הזה שהם לא מכירים בעובדה שאפשר לקדש את כל החיים.

במצווה הזאת שאברהם אבינו נצטווה, מתבטא הדבר שאפשר לקדש את הגוף. אברהם אבינו הגיע להכרה שהעולם הוא אחד, לא שיש שניות בעולם, ולא שיש רוח ויש חומר ואין חיבור ביניהם, ולא שיש כמה וכמה כוחות נפרדים בעולם, לא כן הדבר ריבונו של עולם הוא אחד, והעולם הוא אחד, והחומר והרוח זה חדא. עניינו של האדם הוא לקדש את החומר ולרומם את החומר ולחבר אותו עם הרוח ולהפוך את המציאות הזאת שכולה תהיה אחת, וכולה מופיעה את ריבונו של עולם בעולם, זהו עניינם של ישראל. את המגמה הזאת התחיל אברהם אבינו. והיא מתבטאת במצווה הזאת שאברהם אבינו קיבל, מצווה שמבטאת שהעולם הוא אחד.

ההפכים מגלים את האחדות

ואני רוצה להביא עוד מדברי המהר"ל שהם עמוקים מאוד

דברי חז"ל שהמהר"ל מסביר אותם בגבורות ה' פרק ה':

”מי יתן טהור מטמא לא אחד כגון אברהם מתרח, חזקיה מאחז, ישעיהו מאמון, ישראל מאומות מי עשה כן? מי גזר כן? לא יחידו של עולם? מתרח שהוא טמא יצא אברהם שהיה ענק וטהור ואיך זה יכול להיות שמטמא יוצא טהור. מסביר המהר”ל שחז”ל מבארים שהמידה נותן כן להיות יוצא טהור מטמא, לכך כתוב לא אחד על ריבוננו של עולם שהוא אחד, הוא יתן טהור מטמא, מפני שההפכים יש להם סיבה אחת, כלומר יש מקור אחד לכל ההפכים, כל ההפכים כולם הם בעצם אחד. הטהור והטמא הם בעצם שני הפכים, ואומר המהר”ל, ”שני הפכים משלימים להיות הכול בלי חיסרון, שהרי יש כאן דבר והפכו ואין כאן דבר חסר”. כלומר, אם יש צד אחד ואין את הצד השני, אז יש כאילו חיסרון כי כל דבר יש לו שני הצדדים דבר והפכו, ו”זה עניין האחדות שאין עניין האחדות רק שהוא הכול ואין חוץ ממנו, וכל שההפכים יותר רחוקים זה מזה, יותר ראויים לצאת זה מזה ובשביל כך הם הכול. במה שזה קצה אחד והשני הוא הקצה השני ובזה הם הכול”.

אז מה זה הפכים - האש והמים למשל זה הפכים, והם משלימים אחד את השני. במקום אחר, המהר”ל אומר, הצורה והחומר הם הפכים אבל הם משלימים אחד את השני. הצורה לא יכולה להיות בלי שהיא מוטבעת בחומר, וחומר לא יכול להיות בלי צורה. החומר יכול להיות צורה פשוטה, אבל הוא יכול להיות צורה מוצלחת, חומר שמוטבעת בו צורה. אלו שני צדדים שכאילו מנוגדים זה לזה הצורה והחומר, המהר”ל מביא דוגמאות שיש דברים שהם לא ממש הפכים כי הם נמצאים במישור אחר. הלבן והשחרות הם משלימים זה את זה, הם מתייחסים זה לזה כי שניהם נכללים במראה, זה נוטה ללבן וזה נוטה לשחרות והם ממין אחד. ואם לא כן לא היו הפכים כמו המתקנות והשחרות, אלו לא הפכים, אלו שני מישורים, ההפך מהמתקנות זה החמיצות, ולא ההיפך מהמתקנות זה חושך או אור, אבל השחרות והלבנות, המתקנות והחמיצות, החומר והצורה הם על סקאלה אחת, והם שני צדדים שמשלימים אחד את השני.

כל המהלך של המהר”ל הוא כדי להסביר שדווקא ישראל היו בגלות מצרים, כי המצרים הם חומר, וישראל הם צורה, לכן הם נמצאים באותו מישור כביכול, זה הקצה האחד וזה הקצה השני, ולכן הם יוצאים אחד מהשני. הלשון שלו הפכים הם משלימים אחד את השני נראה לנו שהם נוגדים אחד את השני אבל באמת במבט אחדותי שריבוננו של עולם הוא אחד וכל העולם הוא אחד, ההפכים משלימים. אבל הוא אומר ”אל יקשה לך כי דבר זה שייך דווקא בהפכים כמו אש ומים שכל אחד נחשב מציאות אבל בהפכים

שהאחד נחשב טוב והשני רע איך שייך לומר כך, האם גם זה שני הפכים שמשלימים אחד את השני, זה אינו בוודאי אף הוא רע ואינו מציאות, מכל מקום שניהם משלימים להכול כי גם כן הוא צורך בריאה כמו שהתבאר".

זאת אומרת, המציאות היא אחת, ריבוננו של עולם אחד וממילא כל הבריאה כולה היא אחת. זה עניינו המיוחד של אברהם אבינו "התהלך לפני והיה תמים" התמימות השלמות, זהו עניינם של ישראל, וזו השאיפה במשך כל הדורות וזו שאיפת העתיד שאנחנו מתקרבים אליה. שאיפה להגיע למצב כזה שלא יהיה ניגוד בין המשיכות החומריות ובין המשיכות הרוחניות אלא להגיע למדרגה של קדושה דהיינו שאנחנו לא צריכים לברוח מהחומר כדי להתרומם ולהזדכך, אלא אנחנו יודעים לרומם את החומר ולאחד אותו יחד עם הרוח ושכולו יהיה מקודש. זה עניינם של ישראל, זה צריך להיעשות כמובן בהדרגה. יכול להיות שאדם אין לו את הכוחות הגדולים, ואם הוא ימשך אל החומר הוא יכול לרדת אל החומר ולא להעלות אותו. אדם צריך לשאוף להרים את החומר, והמגמה הזאת היא בעצם המגמה של "וְהָיָה ה' לְמִלְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יְהִי ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד". להעלות את הייחוד הגדול, ייחוד שמו יתברך.

השיחה נמסרה בשנת התשפ"ג

לקבלת שיחה שבועית במייל או בווטסאפ,

שלחו הודעה לכתובת bogrim@yeshiva.org.il, או למספר 0547881227

ניתן לצפות בשיחה באתר ישיבה - www.yeshiva.org.il

השיחה השבועית משודרת בשידור חי במוצאי שבת, כשעה לאחר צאת השבת

